abundabant patres noſtri·cuius nos miſe/
ri ⁊ indigni minutiſſimam fimbriā vtinaꝫ
poſſemus attingere. Ipſi ſunt de quibus di
citur Numeri. Uidimus quoſdaꝫ de gene/
re gyganteo·in quorum comparatione qua
ſi locuſte videbamur·quia bona dei que ipſi
in maximo poſſidebant noſ in minimo non
habemꝰ. Erga domine qui in tua pietate q̄/
ris in nobis occaſioneꝫ miſerendi· vt pater
no tuo affectui ſatiſfacias·huiꝰ tepide ⁊ ne/
gligentis conuerſationis iacturam ſupple/
at ⁊ reſartiat humilitas confeſſionis noſtre·
vt qui non laboramus·quia non poſſe nobiſ
videmur conſuetudine ocij ⁊ negligentiarū
noſtrarum victi vel potius infecti: ſaltem in
ſudore lacrimarum ⁊ rubore vultus noſtri
accuſemus noſmetipſos: vt qui in gratiam
nominis vmbram ⁊ perſonale quoddam fi/
gmentum perfectionis apud homines exte/
rius induimus·interius apud te domīe cō/
ſcientie noſtre inſpectorem cognoſcētes pau
pertatem: non recedamus a veritate ⁊ veri/
tas liberabit nos. De hac ſancta pauptate
dicit augꝰ· Pauptatē mihi ſponſam habe/
re ꝯgratulor·qꝛ ipſa eſt chriſti ſponſa. ſctorū
poſſeſſio·hrōꝝ vita·fideliū ſecuritas·clerico
rū ornamentū. monachoꝝ vita·nobiliū pul
critudo·diuitū magnificentia·ſolaciū in ſo/
litudīe·glꝰa in abiectiōe· honor in ꝯtemptu
vmbraculū in omni ꝓtectione ⁊c̄.

CXII. De eodem ſermo vi·

Mundate domū domini·ij· Paralip̄·xxix· ¶ Dicit Criſoſtomus ſuper illo
verbo mathei. Penitentiam agite. Penitē/
tia cor mundat·ſenſum illuminat· animas
ſanctificat·ad ſuſcipiendum deum interio/
ra preparat·naturalia reparat· gratuita re/
cuperat· deo reconciliat·anglos leticat·me
rita multiplicat·demones fugat ·carneꝫ do/
mat·ſpiritum roborat·celum impetrat. Ha
bita ergo in prioribus domus diſtinctione
diſtincteqꝫ domus hic intente edificatione·
nunc ſeruato ordine ⁊ ſm augꝰ·ſententiam
in primo ſermone propoſitam: dicendū eſt
de edificate domus mundatione ·cui conue
nienter deſeruit verbum propoſitum. In q̄
duo intelligimus: ſcilicet dei exhortationem
ſcd̄o exhortationis ſpecificationem. Primū
ibi·mundate·ſcd̄um ibi·domum dei. Occa
ſione huis mundationis tria per ordineꝫ ꝓ
ſequamur. Primo de peccatorum offenſio/
ne·ſcd̄o de pene obligatione·tercio de pecca/
torum mundatione. De primo ſciendꝫ ꝙ
beatus Gregorius exponens verbum hiere
mie dicētis. Peccata noſtra dimiſerunt in
ter nos ⁊ deum dicit. Anima que peccaue/
rit a deo ſe diuidit. Si autem peccata conti
nuauerit a deo longe recedit: ſed ſi eandem
continuitatem proſperitas ſequitur ⁊ nul/
la diſciplina·nulla diſcretionis increpatio·
ad cor reuocat in diuiſione quantum inter
ſe ⁊ deum fecit: etiam libellum repudij acci
pit·vt iam velut aliena derelicta faciat ma/
la que vult· ⁊ ſubiungit. Unde neceſſe eſt vt
peccantes quoſqꝫ tanto conſideremus am
plius miſeros: quanto eos conſpicimus in
ſua culpa amplius ſine flagello derelictos.
quia deſperatis egris medici quid popoſce/
rint dari precipiunt: ⁊ eis qui ad ſaluteꝫ re/
duci poſſunt que appetunt dare cōtra dicūt·
ex qua repudiatiōe dei ⁊ anime ſequit̄ om̄e
malum. que cuꝫ nemo proſequi poſſit eo ꝙ
de infinitis nō eſt dare ſcientiam· aliqua tn̄
mala ex his proſeq̄mur A ¶ Propter qđ
ſciendum ꝙ ſepteꝫ mala incurrimus ex pec
catis que in ſe continent omne malum· ſcili/
cet omnium bonorum priuationem·merito
rie vite mortificationem·omnium bonoꝝ
operum fruſtrationem·vniuerſalis eccleſie
ſeparationem·regni celeſtis excluſioneꝫ·dei
⁊ omnium ſanctorum offenſionem ⁊ pene
obligationem. Hec proſequentes per ordi/
nem primo dicimus ꝙ cum peccatum com/
mittimus: om̄ia bona que vnqꝫ fecimꝰ eua/
neſcunt·hinc Numeri dicitur. Dies prio/
res irriti fiant quoniam polluta eſt ſanctifi
catio eius·iteꝫ Ezechi · Si auerterit ſe iuſtꝰ
a iuſticia ſua ⁊ fecerit iniquitatem ·nūquid
viuet: omnes iuſticie eius quas fecit non
erunt in memoria. Secūdo ex peccato com/
miſſo incurrimus meritorie vite mortificati
oneꝫ·de quo dicitur Ezechie·xviij· Anima
q̄ peccauerit ipſa morief. Itē iaco·i· Pecca/
tū cū cōſūmatū fuerit generat mortem·imo

qḋ deterius eſt generat plus ꝙ̄ mortē. qꝛ ta
les moriunt̄ bonis ⁊ viuūt mal̄: qḋ pulcre
figuratum legimus Lu. x. in eo qui incidit
in latrones. quē ſpoliatum gratuitis ⁊ vul/
neratum naturalibꝫ ſemiuiuū reliquerunt.
Hinc aug⁹. Vera mors eſt quā homīes nō
timent: ⁊ hec eſt ſeparatio aīe a deo que eſt
beata vita animarū. De qua bern. O miti
us me priuares o amara mors vite vſu: ꝙ̄
fructu. nam vita ſine fructu grauior eſt ꝙ̄
mors. Tertio ex peccato incurrimus bonoꝝ
operum fruſtrationē. quid mirum. nihil. n.
facere poteſt mortuus qḋ iuuat: nihil omni
no. hinc Eſa. i. dicitur. Cū extenderitis ma
nus veſtras auertā oculos meos: ⁊ cū mul/
tiplicaueritis orationes veſtras non exaudi
am vos. manus enim veſtre ſanguine plene
ſunt. ⁊ ſequitur. Non ergo offeratis vltra ſa
crificium fruſtra: incenſum abominatio eſt
mihi. ſabbata ⁊ ſolennitates veſtras odiuit
anima mea: facta ſunt mihi moleſta. Hinc
hiere. Fruſtra multiplicabis medicinas. ſa
nitas nō erit tibi. Quarto ex peccato incur/
rimus vniuerſalis eccleſie ſeparationē. Su
mus eī̄ tanꝗ̄ membrū aridum qḋ abſciſū
a corpore nullam recipit influentiaꝫ. de his
figuratū legimus Leui. xiij. Omni tempo/
re leproſus ⁊ immūdus habitabit extra ca/
ſtra. Item Nume. v. precipit̄ filijs iſrael vt
eijciant de caſtris omnē leproſum. Unde ta
les dicere poterūt illḋ iere. xv. Ve mihi ma
ter mea vt quid me genuiſti virū rixe viruꝫ
diſcordie. nec feneraui neqꝫ fenerauit mihi
aliquis: oēs maledicūt mihi. Quinto ex
peccato incurrimus regni celorū excluſionē
Hinc de talibꝫ Math. dicit̄. Aufertur a vo
bis regnum dei ⁊ dabit̄ genti facienti fructū
Hinc apls. i. Corin. vi. An neſcitis quia ini
qui regnū dei non poſſidebunt? Itē Eſa.
xxxv. Mala beſtia non aſcendet. Nam pec/
cator iuſto noīe beſtia dicit̄. qꝛ ſm ps. homo
cū in honore eſſet non intellexit cōparatus ⁊c
Sexto ex peccato incurrim⁹ inferni dānati
onem. De quibꝫ dicit̄ in ps. Erubeſcūt im/
pij ⁊ deducant̄ in infernū. de quibus dicit
Job. xx. Ducūt in bonis dies ſuos ⁊ in pun
cto deſcendūt in infernū. item Ezech. xxxij.
Deſcendūt cū armis ſuis. hoc eſt cū opibus

ſuis quibꝫ contra dn̄m pugnauerunt. Se/
ptimo ex peccato incurrimus dei ⁊ oīm ſan
ctorum offenſionē: quod inter omnia mala
peſſimum iudicat̄. quia offenſo creatore oīſ
creatura peccatoribꝫ indignatur ⁊ mitit̄ vlci
ſci iniuriam creatoris. Sic enim dicitur Ec
cle. Creatura tibi factori deſeruiens excande
ſcit in tormentū aduerſus impium. ⁊ iterū.
Armabit creaturam in vltionē inimicorum
quod ad ſenſum euidentiſſime iam videtur
ꝓpter quod mandatur nobis in lege vbi di
citur. Ne offendas dn̄m deum tuū quoniā
abominatio eſt illi. B ¶ Sequit̄ ſcḋm
principale ſcꝫ de pene obligatione q̄ neceſſa
rio ſequitur poſt peccatū di. iob. Luet oīa
que fecit: nec tamē ꝯſumet. ⁊ in Eccle. De
omni errato deducet te dn̄s in iudiciū. hinc
Job dicitur. Verebar omnia opa mea ſci/
ens ꝙ non parceres delinquenti. quod expo
nens Greg⁹. dicit. Delinquēti nequaꝗ̄ de
us parcit. quia delictum ſine vltione nō diſ
ſimulat̄. aut eī̄ hic homo penitens in ſe pu
nit. aut deus hic in homine vindicans ꝑcu/
tit. Nequaꝗ̄ ergo peccato parcitur: qꝛ nul/
latenus ſine vltione relaxatur. Et quia vt vi
ſum eſt peccatum cōmiſſum ineuitabiliter
ad penam nos obligat. ideo videndum eſt
que pene nos obligant ad emendam. q̄ ſunt
quattuor quas in ſacra ſcriptura lucide repe
rimus. Aut enim peccata cōmiſſa diluim⁹
per penitentiam ⁊ contritionem: vel per dei
flagellationem: vel per purgatorij expiatio/
nem: vel etiam per eternam damnationem
que quattuor licet ſub dubijs verbis Eſdre
vij. nobis proponuntur vbi dicitur. Oīs
qui non fecerit legem dei diligit iudiciū. erit
de eo ſiue in mortem ſiue in iudiciuꝫ ſiue in
exilium ſiue in condemnationeꝫ ſubſtantie
vel certe in carcerem. inter que quattuor po
tiſſimum atqꝫ leuiſſimum eſt carcerem id ē
penitentiam ſuſtinere. C ¶ Sequit̄ ter
cium principale ſcilicet dicere de peccatorū
mundatione ſiue emendatione que eſt ꝑ pe/
nitentiam facienda. Verum quia ſm augu
ſtinum. Penitentia eſt medicina: que ſi for
tem habet efficaciam influit in omnes ptes
vbi latet morbus peccās. ſic vera ⁊ fortis pe
nitentia debet ſe diffundere ad omnia loca

vbi morbus peccatorū latet. Sunt autē tria
loca in quib⁹ peccauimus: ſcʒ in corde pecca
tis conſentiendo· in ore male ⁊ ꝑfide loquē
do· in opere turpiter agendo. Ad hec tria lo-
ca eſt etiā penitentia extendenda· que in cor-
de eſt incipienda: eo ꝙ peccatū omne in cor
de principaliter habet ortum· que videlicet
penitentia cū in corde incipit vocatur cōtri-
tio· ſi vero vſqꝫ ad os ꝓceſſerit vocatur con-
feſſio· ſi vero vſqꝫ ad opa perueniat eſt ⁊ di-
citur ſatiſfactio. Si ergo volumus efficaci-
ter penitere. Primo habeamus in corde cō-
tritionē· de qua dicitur per Michēā· Dole ſa
tage virgo ſyon quaſi parturiens. Itē hie-
re· Luctum vnigeniti fac tibi planctū ama-
rum. Scdo penitentia vſqꝫ ad oris ↄfeſſio-
nem ſe extendat: ⁊ tunc dicitur accuſatio vel
confeſſio. De qua dicitur Johan· i· Si confi
teamur peccata noſtra: fidelis eſt deus ⁊ iu
ſtus vt remittat nobis peccata noſtra. Ter-
cio penitentia vſqꝫ ad ſatiſfactionem operū
protendatur: ⁊ quia in opib⁹ multipliciter
peccamus: ideo neceſſe eſt vt emēdatio mul
tifarie ſubſequatur· hinc etiā eſt ꝙ in collati
onibus patrū multa ponuntur exercitia qui-
bus peccata poſſum⁹ abolere ⁊ ad puritatis
gratiā ꝑuenire. Primo ꝑ eā que dicta eſt
contritio· de qua dicit petrus. Penitemini
inquit ⁊ cōuertimini vt deleantur peccata ve-
ſtra. Scdo ꝑ confeſſionē· ſicut dicitur in ps·
Dixi ↄfitebor aduer· me iniuſti· m· de· ⁊ tu
⁊c· ⁊ iterū alibi. Narra iniquitates tuas vt
iuſtificeris. Tercio ꝑ laboris exercitationē
vt in ps. Vidi humilitatē meā ⁊ labo· me·
⁊ di· omīa pec· mea· ⁊ aplus. Obſecro vos
ꝑ miſericordiam dei vt exhibeatis corpa ve
ſtra hoſtiam ſanctā deo placentē Quarto ꝑ
elemoſinarū largitionē· de qua Thobi· iiij·
Elemoſina ab omni peccato ⁊ a morte libe-
rat Eccle· iij· Sicut aqua extinguit ignem
ita elemoſina extinguit peccatū· hinc Luce.
Date elemoſinā ⁊ omīa munda ſunt vobis
D Quinto purgamur ꝑ orationē· de q̄
dicitur Eccle· Ora dominū ⁊ curabit te· et
ps. Ego clamaui quoniā exaudiſti me de⁹.
Item in euāgelio dicit veritas. Amen amē
dico vobis· quicquid orantes petitis ⁊c. Se
xto peccata nobis dimittuntur ꝓpter dilectio-
nem· de q̄ dicit petrus. Caritas opit multi-
tudinem peccatorū. Septimo indulgētia de
let peccata· de q̄ dicitur Mat· Dimittite ⁊ di-
mittemini· ⁊ iterum. Si dimiſeritis homi-
nibus peccata eorū: dimittet vobis dñs deli
cta veſtra. Poſt enumerationē iſtorū ⁊ ad-
huc aliorū multorū ſubiungitur in collatio-
nibus patrū. Videtis q̄ntos aditus miſeri
cordie patefecerit clemētia ſaluatoris: vt ne
mo ſalutem cupiens deſperatiōe frangatur
cum videat ſe tantis ad vitam remedijs in
uitari. Quiſquis ad indulgentiā ſuorū cri-
minū deſiderat peruenire: predictis ſemet-
ipm aptare ſtudeat inſtrumentis. Si g̊ ad
plenum cupimus aream ↄſcientie nr̄e mun
dare ⁊ ſcobare· ex predictis omnibus et ad-
huc alijs multis ſcobam faciamus queād-
modum ex multis virgulis ſimul collectis
vna ſcoba conſtringitur· de qua dicit pſal.
Exercitabar ⁊ ſcobebam ſpiritum meum· ꝑ
quam ſcobam emendari poſſum⁹ ſm apo-
ſtolum ab omni inquinamento carnis ⁊ ſpi
ritus: perficientes ſanctificationem noſtrā
in timore domini· preſtante ⁊c.

·CXIII· De eodem ſer· vij·

Domum tuam domine decet ſanctitudo in lon
gitudine dierum· ps· xcij· E
Sanctus propheta dauid tam ex diuine ꝑ-
ſentie experientia qꝫ ſacre ſcripture intelligē
tia ſecretorum dei conſci⁹: nouit deum ha
bere pro delicijs eſſe cū filijs hominū. vt di-
citur in ꝓuer· Itemqꝫ nouit deū eſſentiali
ter ſanctū deſiderare vt in nobis habeat mā
ſionem· ādmirando ⁊ optando dixit verbū ꝓ
poſitū· domū tuā dñe ⁊c. ac ſi dicat. Quia
tu deus magnus et ſanctus dulcedine tue
dilectionis dignaris habitare in nobis· de-
cet omnino domū tuam: id eſt animas no-
ſtras eſſe ſanctas· quod ipſe domin⁹ mone-
re oſtendit dicens Exo· Sancti eſtote quo-
niam ego ſanct⁹ ſum· quia ſicut Sap· i· di-
citur. In maliuolam animā non introibit
ſapientia nec habitat ī corde ſubdito pecca-
to: ſed ſicut ibidem· vij· dicitur· transfert ſe in
animas ſanctas: ⁊ ideo ſi deum in anima-